

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Fokozzák a nyomort...

Írta: *Kossuth Ferenc.*

Felsőbb parancsra-e vagy nem, — e kérdést közelebbről nem vizsgálom, mert az alkotmányosság formáit is gondosan megőrizendőknek vélem — felsőbb parancsra-e vagy nem, a hadügyi kormány épen akkor erőszakolja a véderőreform anyagilag is nagyon terhes megvalósítását, mikor Magyarországon és Ausztriában egyaránt oly arányokat öltött az általános drágaság, hogy ez Bécs népét, melyért oly végtelenül sokat tett az ősz uralkodó, a katonák szuronya és srtfüze elé viszi, csaknem az ő szemeláttára.

Az egyszerű józan ész azt sugallja az embernek, hogy nem lehetne nagyobb erkölcsi hibát elkövetni, mint éppen a mostani időszakot választani ki arra, hogy azt a népet, amely lázong azért, mert kevés és drága az ennivalója új terhekkel halmozza el és kényszerítse, hogy ezentúl több katonát tartson el, mikor önmagát sem tudja eltartani, hogy hajóóriásokat építsen, azt sem tudva miért, mert béke van, és erős békeszöveiség áll fenn, tehát belátható időn belül háboru veszélye nem fenyeget, és ha fenyegetne is, védelmi és nem támadó háborúra a létező hadsereg, ha belső szervezeti hiányai pótoltnak, elég erős. Ami pedig a hajóóriásokat illeti, ez a kétállamu monarchia, melynek sem gyarmatai, sem tengerentuli kereskedelme és érdekei nincsenek, de még az épített és építendő hajók által megközelíthető tengerpartja is kevés van, úgy hogy azt sem fogja tudni, hová tegye hajóit — ez a monarchia e hajóóriások szükségét eddig nem érezte, és semmi sem történt, ami az eddig nem érzett szükségét kiélelthette volna, egyedül csak a katonásdi hóbort lázas kitörése, amely nem elégszik meg többé a szárazföldi nagyhatalmi állással, — hanem egyszerre tengeri nagyhatalommá is fel akarja fújni magát. Mintha a létező tengerpartot csaknem mindenütt fedő sziklaszigetek egyikébe csápjáival belekapaszkodó octopes tengeri szörnyeteg lenne, amely kicsiből egyszerre nagygyá lesz és magához ragad mindent, amiben életnedv van, hogy más élők minden életnedvét kiszívja.

Annak a szükségét szenvedő embernek, aki tudja, hogy neki is meg kell adni mindennek az árát, még pedig akkor, amikor a legkevesebből adhat, annyi esze és belátása van, hogy mindezt belátja és tudja. Milyen katona lesz az ilyen emberből vagy az ilyen ember fiából?

Mellesleg mondva ez mindegy ami hadvezetőségünknel; mert az, hogy milyen az a katona? mindegy neki, csak sok legyen belőle. A nagy Napoleon mondása cseng a fülébe: „la victoire est aux gros bataillons“ (a győzelem a nagy zászlóaljaké). Csakhogy a nagy Napoleon a 19-ik század elején verte

szét Európát és ha most élne, alig tartaná fenn ezt a mondását, úgy mint azt a kedvenc taktikáját sem, amellyel legnagyobb győzelmei közül nem egyet vivott ki, hogy nagy lovassági tömeget gyors egymásutánban vessen ugyanarra a pontra, és azzal áttörve az ellenséget, jobbra-balra, oldalról hengerelje le. Furcsán festene most a gyorstüzelő fegyverek mellett ez a taktika! Ne csak a tömegekről álmadozzék a mi hadvezetőségünk, mert ma már, a hadseregek szelleme legalább is annyit nyom, mint a katonák száma, és bár belátná, hogy a tömegeket bizonyos határukon túl kézben tartani, céltudatosan mozgatni, időre szállítani, élelmezni nem lehet.

De eltértem tárgyamtól. Itt arról van szó, hogy a véderőreform opportunus időben lett-e szőnyegre vetve, vagy pedig inopportunistikus időben?

Arra nézve, hogy inopportunistikus időben, alig lehet eltérő vélemény, ha csak nem olyan, amilyen egykor a „csak azért is dongó“-féle vélemény volt.

Csak azért is, mert itt van: csak azért is, mert a képviselőház mai nagy többsége akarja!

Álljunk meg itt. Vajjon igaz-e az, hogy a képviselőház mai nagy többsége akarja? — i az Isten csodájáért akarná másért, mint azért, mert a kormányt támogatni és föntartani akarja, s az inopportunistikus javaslatot a kormány létjogosultsága alapjának tekinti, tehát vállalta és vállalván, magáénak vallja.

Vannak-e sokan, akik komolyan hiszik, hogyha a kormány felhatalmazást nyerne az inopportunistikus javaslat visszavonására, azt a mostani nagy többség sajnálná?

A nagy többség szükségesnek tartja, hogy a terhet vigye, és helyére vigye, ki egy, ki más okból. De a legtöbb azért, mert azt hiszi, hogy saját léte, mint kormányzó többségé van ezzel összekötve.

Változzék meg ez az ok, és lássuk majd mennyi fanatikus hive marad az ily mérvű, ily teherrel járó, ily téves intézkedéseket tartalmazó javaslatnak, és annak az eljárásnak, hogy éppen akkor tárgyalassék a nagy pénz- és véradó emeléssel járó reform, amikor a nép egy része lázong, mert éhes, a többi pedig csak azért nem lázong, bár szinte éhes, mert belátja, hogy egy golyó a hasban, vagy egy szuronydűfés a gyomorban nem jó táplálék szer.

Mielőtt új terhek halmaztatnának fel, fokoztassék a teherviselési képesség. Ez az egyetlen helyes egymásután. És ha oly új teher viseléséről van szó, amely minden egyes ember vállaira kerül, adassék mód mennél több embernek, hogy jövőendő sorsa kialakulásához maga is hozzászólhasson. Ez az egyetlen méltányos eljárás, melyet béke követhet, holott az ellenkező, mást mint elkeseredettséget nem szülhet.

A politikai helyzetről.

— Saját tudósítónktól. —

Kullancsok.

Khuen-Héderváry gróf és társai úgy belekapaszkodtak a kormányhatalomba, a dusfizetésű, többszörös miniszterségekbe és főispánságokba, mint a kullancs a birka bőrébe. Nem akarják ott hagyni az izes falatot. A parlamenti ellenzék hiába nyírja, tisztogatja körülöttük kopaszra a birka gyapját, ők az élő busba kapaszkodtak és végecéppig akarják kiévezni a nemzet vérért. Ugy tesznek, mint a kullancs. Ha a teste leszakad, a feje még mindig benne marad az áldozatul ejtett birka bőrében s ha már a vért nem szívhatja, legalább megfertőzi azt.

Zavarkeltés.

A kormány szöcsövei útján folyton abban mesterkedik, hogy a harcban álló ellenzéki pártokat összevegytse; éket verjenek tömött sorai közé. Hol egyik, hol a másik párt „jelentősebb“ alakját szólaltatják meg szöcsövekben a maguk szája ize szerint. Azt hiszik, hogy akad olyan hülye, aki az ilyesmit aprópénzként fogadja s felül ezeknek a költött véleményeknek és sikerülni fog ezzel zavart kelteniök. Csalódnak.

Madárijesztgetés.

A szolgálatkész kormányvigécek is munkálkodnak. Szállítják a felülről rendelt bizalmi nyilatkozatokat. A főispánok a kormány, a törvényhatóságok a főispán képére és hasonlatosságára vannak alkotva. Makulányi különbség sincs egymás között. Ezt jól tudja minden épeszü ember, kinek valaha módjában állott az ilyesmit megfigyelni és közvetlen közelből tapasztalni. Ha miniszterelnök, illetve belügyminiszter elrikkantja magát, a főispánok utána ordítanak s ezt követi az alispán, főszolgabírák és falusi jegyzők kara, kiknek örökös jelszavuk, hogy: „szeretném látni azt a kormányt, a melyiket én nem támogatnék“. Támogatja, mert muszáj; ettől függ a kenyere és nyugalma. Mivel nálunk a jó kortes, jó hivatalnok, ha különben egy fabatkát nem ér a közre is. Ezek után nyafog a szállító, bérlő, meg a tisztviselők egész légiója. Így tehát tulajdonképpen a kormány az egyes törvényhatósági bizottságok cégére alatt önmagának, önmaga szavazza és szállítja a bizalmat. Ez pedig — ha jól meggondoljuk — inkább szégyen, mint dicsőség. Hiszen régi igazság, hogy az öndicséret undorító munka. A madárijesztőnek szánt törvényhatósági bizottsági határozatok pedig egytől-egyig ilyen kormány öndicséretei és épen ezért a függetlenségi polgárság, a nemzet igazi közvéleménye, csak szánakozó mosollyal nézi a kormánynak e téren való erőlködését, mely a halálra vált utolsó vonaglásaival egyéb nem lehet.

Ujabb milliók.

Most derült ki, hogy miért kellett Schönaich báró közös hadügyminiszternek a helyét elhagynia. Ujabb husz millióval akarják a katonai terheket emelni. Más forrás szerint pedig két év múlva nyújtanak be új törvényjavaslatot s annak alapján negyvenötvenezer einherrel többet követelnek a most tárgyalás alatt levőnél és a háromszázmillió

Katonai követeléseken felül, a költségvetést mintegy évi százmillió koronával akarják terhelni. Mindenképen arra törekednek, hogy a nemzet összes vérét és vagyonát a nagyhatalmi hóbort telhetetlen bolondériájára kiszívják. Résen kell tehát lennie minden igaz magyarnak. Erélyesen, rendíthetetlenül kell támogatassa a nagy küzdelmet vivó ellenzéket, hogy rettenetes a terheket, melyek teljes megsemmisítésünkkel egyenlőek, a Bécsnek hódoló muszka-lakájok reánk ne zúdithassák. Ha most erélyesek nem leszünk és gyáván meglapulva engedjük, hogy a bilincseket felrakják, arról fog koldulni még a hetvenhedik unokánk is.

Ki hordozza a terhet?

Ha arról lenne szó, hogy egyedül és kizárólag Khuen-Héderváry gróf, a munkapárti honatyák, a főispánok, alispánok, falusi jegyzők s a szubvenciókkal felhízalt szállítók és egyéb potentátok fizetnék a rettenetes mennyiségű katonai milliókat; ha olyan törvényt akarnának hozni, hogy ezek a felsorolt akarnokok eszik majd egymagukban a „császár kenyérét”; ők kucorognak téli fagyos időben, nehéz fegyverrel a hátukon, az őrségeken, még akkor is jóakarattal figyelmeztetnünk kellene őket, hogy ne tegyenek olyan butaságot, ne adják el magukat idegen érdekek szolgálatába, gondolják meg, mit cselekszenek. De mert mindnyájunk vérét és vagyonát viszik a vásárra; de mert nemcsak a mi és fiaink véréről és utolsó filléréről, de még a beláthatatlan időben születendő utódok megterheléséről, vérenek feláldozásáról is szó van, azt is követelik most a nemzettől pedig minden egyes tagjától, annál inkább talpra kell állani s az indokolatlan katonai követeléseket minden törvényes eszközzel visszaverni.

Kik emeljenek szót?

Azt nem várhatjuk, hogy Khuen-Héderváry gróf és főispánjai s a pénzzel, erőszakkal, pálinkával összeterejt, megválasztatott pártja emeljen szót a nemzet megterhelése ellen. Hiszen ezt mindenki tudja, hogy ők épen erre a nemzetet pusztító, utolsó falatkenyerétől is megfosztani kész munkára vállalkoztak. Ők most elvakultságukban rohannak a veszélybe. Egyedüli céljuk az, hogy Bécs előtt jó fiuk lehessenek. Mert csakis így türi meg őket Bécs a fene nagy uraságokban. Ők csak a mával törődnek. A holnapot nem nézik. Azt tartják, hogy aki hátul jön, tegye be az ajtót. Ilyen elveket vall a delirium tremensben szenvedő kórhely ember is, akit az okos rokonok sietnek gondnokság alá helyezni. Pedig a szerencsétlen talán épen a saját keservesen szerzett vagyonát pusztítja s mégis gátat vetnek, megakadályozzák oktalan pazarlását; inkább pusztuljon el szenvedélyestől, mintsem így cselekedjék. A mai kormány és pártja is hasonló a delirium tremensbe esett szerencsétlen embertársunkhoz. Esztelenül akarja elpazarolni még a következő nemzedékek vérét és vagyonát is az osztrák nagyhatalmi hóbortra. Ez ellen a nemzet józan felfogású részének, az okos rokonoknak szót kell emelniük. Az okos rokonok helyét foglalta el a parlamenti ellenzék Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Justh Gyula, Andrássy Gyula gróf és más nagyjaink irányító, hazafias érzése alapján. Az ország népének, a nemzet igazi fiainak most az a kötelességük, hogy szívvel-lélekkel álljanak talpra s minél erőteljesebb hangon támogassák az ellenzéki férfiak hazafias törekvését és ezzel erőt, kitartást biztosítsanak a hatalomra küldött bécsi lakájhad mielőbbi kiséprűzéséhez, esztelen pazarlásának megakadályozásához. A nép szava Isten szava. Ha erőteljes lelkesedéssel és mindnyájan akarjuk, hamarosan legyőzzük a végpusztulással fenyegető idegen érdekek szolgálatában álló vélt hatalmat.

A népgyűlések.

Az ellenzéki képviselők országszerle beszámolókat tartanak. Rettenetes, de rettentetlen, emberfeletti küzdelmet folytatnak a Bécsből kiharancsolt kormányhatalom pusztító szándékaival szemben. Nspról-napra a képviselőházban fenn kell tartaniok a vitát. Gondoskodniok kell, hogy a kormány bűnös szándékát, a katonai javaslatokat lopva, furfangosan megszavaztatni ne tudja. Más oldalról pedig az ország közönségét kell álmaiból költögetnie, hogy lássák, mit akar kormány elkövetni a nemzet megrontására. Az ellenzék e titáni küzdelmét minden jó hazafi legsajátabb érdekében köteles támogatni. Hiszen mindnyájunkért, az egész nemzet javáért történik. A katonai terhek elvállalása, fizetése mindannyiunkat sújt. Szembe kell szállani tehát a kormány bécsi merényletével és nyilatkozzék meg minden magyar addig, amíg nem késő... Készüljön minden igaz székely a folyó évi október 8-án Székelyudvarhelyt megtartandó népgyűlésre. Legyünk ott mindnyájan, kik a haza érdekeit előbb valónak tartjuk, mint a kormány amugyis rozoga szekerét toló munkapárti deliriumos hatalmi tulkapásokat. Ha most gyengék, gyávák leszünk és nem tudjuk magunkat függetleníteni a hivatalos elnyomás láncaitól, megérdemljük sanyaru sorsunkat, melybe Bécs kényszeríteni fog. Székelyek! Ne legyetek önmagatok gyilkosai. Ébredjetek...

Régi levelekből.

XI.

Dunod Antidius, egyik levelében ezt írja: „Ego infra scriptus sacerdos Ablegatusque sacra Caesarea Regiaque Maiestate, ad Celcissimum Principem Transsilvaniae, cum plenaria Potentia promisi et promitto nomine Caesarea et Regio Excellentissimo Domino Domino Comiti Michaeli Teleki supremo Transsilvaniae Generali”.

Tehát rendes kétoldalu szerződést kötött országos ügyben a fejhatalmu miniszterrel. Teleki ezután még évekig élt, hogy mit élvezett a megígértékből, a historikusok tudhatják, én csak a levéltárban másolt levelekből következtetek arra, hogy régebben is, a ki érezte saját hatalmát és mások gyöngegségét, s tudta, hogy nem kényszeríthetik ígéretének beváltására: nem sokat törődött azzal.

Ezt igazolja a következő levél:

Legfelségeseb császár, legkegyelmesebb uram!

A mai napon augusztus 21-én délután hat órákor telik az évfordulója, a melyen atyám a német csapatok közé állott és ezek között elesett, s majdnem a madarak által tépetett szét, s ezután a legbánatosabb özvegye és tizenegy gyermeke az utra dobott ki, miután utolsó óráinak kinjaiban haza küldötte nekünk amaz iratok fogalmazványát, melyeket azon pillanatban császári királyi felségednek írántunk, mint már leendő árvák iránt adott biztosítékot tekintett és vérevel hitelesített, mint császár és haza iránti áldozatot. És ezután mi maradt nekünk, mit tart számunkra a sors? Kélségtelenül egyetlen pont sem hajtott végre a Dunod-féle egyezményből; hanem még nagyobb gyász háramlott az elárvultakra, mert közölünk egy sem élvezi a köz ajándékot és fizetést, míg mások a magasból tekintenek le reánk, s lassankint elnyomnak, a kik atyánk életében ha épen léteztek volna is alig emelhették volna föl fejüket és inkább háttérbe szorította a hazának közös érdekét saját magán érdekük. Ezek miatt már három hónap óta Bécsben tartózkodom, télen át pedig otthon gyötrődöm, ellenségeim pedig fölül kerekedvén győzedelmeskedve ujjongnak, ha minden eredmény és vigasztalás nélkül üresen térek vissza, mint földönfutó, s körös-körül mindenki jutalmát viszi, ki azt hiszi, hogy azt méltán megérdemelte.

Ugyan azért a legbuzgóbb kegyes kezek-től remélve, könyörgök császári és királyi felséged előtt kegyeskedjék tekintettel lenni, a Dunod-féle szerződésre és a vérnek kiérdemelt jutalmával minket árvákat kegyelmes válasszal megvigasztalni, mint földre sujtottakat, avagy a vádaknak és neheztelésnek okát a mi természetes védekezésünk és törvényes tisztázásunk iránt kiadatni, közölni, ha csak nem akar valamely kegyuraság megfeledezni a régi jó teteményekről atyám hűségéről, hogy érdemei bepiszkoltak legyenek, érdekükben áll, hogy a kegyelemből kizártan ne éljünk, ha ugyan élni vagy halni fogok a következő évfordulón. Császári és királyi felségednek legkisebb alattvalója Teleki László és az egész Teleki család.

Ezen felség-folyamodvány kelte nincs jelezve, de az erre történt intézkedés 1696 december elsején kelt.

Atyja halálának évfordulóján írta és egy másik levelének tartalma szerint hetedik éve már, hogy atyja elesett a csatában, tehát 1696 augusztus 21-én írta és Bécsben tartózkodva várta rá a császár intézkedését.

Gagyí Samu.

HIREK.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy könyvkereskedői tevékenységet egyik iskolában sem gyakorolnak; mondják, hogy az elemisták ezentúl a drága írkákra olesó írást nem produkálnak;

mondják, hogy némely „budapest szövetkezeti igazgató” okmányhamisításban nem utazik;

mondják, hogy az almási csendéletet semmi sem háborgatja;

mondják, hogy a főispán a polgárság ellenzéki tömörülésének nagyon örvend;

mondják, hogy a szövetkezeti házaspár új foglalkozási kört nem kutat;

mondják, hogy az udvarhelyi vidéki választók mély álomban nincsenek.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Kitüntetett komlótermelő.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület e hó 23-25-iki országos sörárpa és komló kiállításán Bálint Dániel székelykeresztúri komlótermelő a II. díjat nyerte el. A kitüntetést szíves készséggel jegyezzük fel vármegyei komlótermelőink buzdítására.

— **Tanfolyamon az alispán.** Sebesi János alispán október 4-től kezdődőleg tíz napig Budapesten résztvesz a felsőbb közigazgatási tanfolyamon, melyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter kezdeményezésére az igazság- és belügyi miniszter határoztak el.

— **Az E. M. K. E. és a tanítók.** Az E. M. K. E. negyedszázados jubileuma alkalmából 10 ezer korona jutalmat oszt ki a erdélyrészi néptanítók, tanítónők és óvónők között az E. M. K. E. alapszabályaiban előírt feladatok buzgó teljesítéséért. Pályázati kérések ez évi október 15-ig a főtktári hivatalhoz Kolozsvár betérjesztendők.

— **A polgármestert — kössék föl!** Ne gondoljon rosszat a nyájas olvasó. Nem komoly az eset s főképen nem aktuális, sőt nem is helyi érdekű. Arról van szó, mikor a király még első ízben utazott át kedvelt Magyarországon és Pest városának egy nem épen kedvelt polgármestere volt. Akkor az emberek még takarékosak voltak a királyfogadás ünnepségeinél is. Budapesttől Gödöllőig a kocsiutat világért sem olajozták volna be a király automobiljának, mint a jelen év tavaszán történt. A polgármester elnöklete alatt tehát az említett régmúlt időben gyűléseztek a Pest városi atyafiak. Azt beszélték meg, hogy milyen ünneplésben részesítsék

az ifjú királyt, a mely ünnepség: 1. meglepése, 2. kevés költségbe kerüljön és 3-szor a népnél is öröme teljék benne. Nem tudtak megállapodni, mert ilyen alkalmas módot egyik városatyja sem bírt kieszelni. A következő napon aztán a polgármester egy névtelen levelet kapott. Ebben az a javaslat állott, hogy a király tiszteletére felállított diadalkapura kössék fel a tisztelt polgármester urat, mert ez 1. a királyt meglepné, 2. kevésbe (mindössze egy piculás istárgyba) kerülne és 3-szor a népnél kimondhatatlan örömet szerezne...

— **Elvi határozatok.** Fölmerült eséből kifolyólag kimondotta a Kuria, hogy a gyepmestersegéd hatósági közeg és a földművelésügyi miniszter, hogy aki üzletében számjézés nélküli listeket tart vagy listet számjézés nélkül árul, az 1895. évi XLVI. t. c. 4. §-a értelmében büntetendő.

— **Szamadás és köszönet.** A polgári önképző- és segélyező-egylet szept. 17-ikén tartott szűreti ülésságának összes bevétele 360 korona volt. Felüfizettek: Dr. Valentsik Ferenc 10 K, Csillag József 3 K 80 fillért, Dr. Szabó József 2 K 80 fillért, Vagner Henrik 2 K, Zöld János, Dr. Nagy Elek, Dr. Nagy Lajos, Váro Ödön 1—1 koronát, Albert Péterné 60 fillért, Szakács Miklós és N. N. 40—40 fillért. Fogadják az egylet hála köszönetét.

— **Megtréfált kneippoló.** Majdnem végzetessé válható baleset érte egyik sportművelő polgártársunkat, kire azonban a fátum a végzetes pillanatban mégis csak rákacsintott a jobb szemével s a boldogtalan delikvenst kimentette szorult helyzetéből. Hétfőn este nem hódválnál ugyan, de azért nemes elszántsággal, mi a sportolók akaratarejét jellemzi vágott neki X ur a Küküllő partjának. Meg jó formán oda se ért, mikor már az agyában megfogamzott gondolat erős elhatározássá fajult. Egy pillanat, s cipője harisnyájával együtt meghúzódott egy bokorban s ő mezítláb tapodta a gyepen terjeszkedő üde harmatot. S itt kezdődik a Khuen által felfedezett modern drámai kibontakozás. Barátunk visszafordult, hogy beugorjék nem a nagy bögőbe, hanem — a cipőjébe, mert a harmatot igen üdének konstataulta, de a papucsok csak hűlt helyet találtak. Ez a nem várt drámai fordulat azonban nem hozta ki sodrából barátunkat az ő flegmájából, hanem kneippolt tovább, természetesen hol egyik, hol másik csőrét lábát emelgetve a magasba az uszó szárnyasok ismeretes metodusa szerint, mert hiába! a harmat üdésége a maximumig fokozódott. Táncolt addig, míg ráborult a sötétség mindent eltakaró leple, s míg egy véletlenül oda nem vetődött bikafalvi bácsi szeges-patkós bakancsa ki nem mentette komikus helyzetéből. Így a mi barátunk a bakancsok patronusa s a kneippolás ellensége leve.

— **703 záróra.** Ennyi volt a korcsmai zárórak megváltása szeptember 22-ikéig Székelyudvarhelyt. Minden egyes esetben 2 K váltáság'ij fizetendő s így e címen 1406 K bevétele volt a városnak.

— **Kedvezmény a sószállításnál.** A kereskedelmi miniszter ideiglenes szállítási díj-kedvezménye a hó végéig tart az államvasutak vonalain.

— **Kitűnő forgalmu fűszer és csemege üzlet** Marosvásárhelyt a fő-téren kedvező feltételek mellett más vállalat miatt azonnal eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

A „Vasárnapi Ujság” szeptember 24-iki száma oly gazdag változatosságát közli a pompás képeknek a felvidéki nagy hadgyakorlatokról, melyek bizonyára általános feltűnést fognak kelteni. Ezenkívül vannak még képek a most háborgó Aetnáról, a bécsi tüntetésekről, Leiningen tábornok törökbecsei szobrának leleplezéséről, Stolypinról, Tosellinéről stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kaffka Margit mind nagyobb tetszéssel olvasott regénye, Zsoldos László novellája K. Lippich Elek és Mezey Sándor versei, Atherton angolból fordított regénye. Egyéb közlemények: cikk az orosz forradalmárok életéből, divat levél (divat, képekkel) tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika”-valegyütt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

E NAP

Vasárnap, október

Rózsafüzér

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. — Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által visszaszerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

Munkapárti hangok.

Miután a kormány felhivatalosait csak igen bizalmas körben szokták olvasni, kivételesen megteszük azt a szívesseget, hogy közöljük szóról-szóra az alábbi irodalmi remeket, mely a Budapesti Naplóban látott napvilágot.

Bocsánatot kérünk azonban a jóízű közönségtől, hogy ilyen kolerines betűhalmazt találunk elébe. Szolgáljon mentségül, hogy a kormány lapjából vettük.

Magához a közleményhez nem kell kommentár. A mely lap még Kállay Tamás politikai eljárását is helyesli, annak véleménye hasonló ő hozzá.

Különben ítéljen a józan felfogású közönség. Elrettentő példaul ide írjuk a munkapárti ömlengést:

Gyurka fájdalmai.

„Elfajult a székely vér”

Nagy Gyurka doktornak, a legszebb magyar republikánus stílusztának bánata van. Hazafiúi fájdalomtól borongó kebelével, nagy és mély csapások szédítő örvényének zuhanó áramlatától beiszaposodott vérző szívvel jelentjük ezt a rettentő hirt. Magyar szabadság bilincsre vert arkangyalának átható bánatát világító fényességgel zokogjuk el, hogy Nagy Gyurka fájdalmasan van érintve. Latrok, gazemberek, betyárok, kufárok, brilliánssok, szalmazsákok, átokrátok, ninesházatok, hallgassatok: Nagy Gyurkát sujtja az átok. Kamarilla, kés és villa, illa-esilla és Csincsilla, magastrilla, hősgorillás Nagy Gyurkának van egy titka. Nagy Gyurkának van egy titka, van bánata, zord fájdalma, vad bánata, hős fájdalma, illa-trilla kamarilla. Nagy Gyurkának van, van értelme, levelének nincs értelme, ő a legszebb magyar elme, lássuk, mért sir őkegyelme?

Lássák miért sir őkelme? Ezért sir a legszebb elme.

„Engem igen fájdalmasan érintett, hogy Kállay Tamást székely testvérem nem verték ki a kerületből

Bizony elfajult az olyan székely vér, mely a függetlenségi eszme pártütőjét nem fenýiti meg”

Ezért sir a doktor Gyurka, mert nem maradt neki hurka, mandátumka, sirunk tehát bínatunkba, Kuruc bánat, Gyurka támad, mandátum kell a Gyurkának, mandátum kell Udvarhelyen, hogy ismét honatya legyen. Átok-rátok ti kufárok, hogy Gyurkát kibuktattátok, átok-rátok, illa-esilla éljen, éljen a gorilla. Sirjon minden magyar lélek, ez volt a legnagyobb vétek, jajgasson az Angol Park, zokogjon a kolera, sirjon minden nemes céh, zuhogja a Water Cé... És zokogjon a Székelyudvarhely című lap is, amely ime az alábbi kommentárt füzi Gyurka leveléhez:

Ezt írja Dr. Nagy György s e pár sorának mély értelme van. A székely névre büszke férfi, a mélységes hazaszeretettől áthatott kuruc bánata száll felénk és azt sugja szívünk lelkünk érzéséhez: Hát az a vitéz székely, kinek dicső elődei egy félvilágot tartottak rettegésben, hova lett?! Hát immár kivesszelt, kipusztult belőle minden érzés, a szabadság, függetlenség iránt való rendíthetetlen hajlam, vészszertint ragaszkodás!... Nem.

Nem? Hát akkor mért zokog a Székelyudvarhely, mért jajgat Gyurka, mért tombol fájdalomában az első magyar köztársaság? Kolera vigyen el bennünket, ha nem egy mandátumért. (Félhivatalos ésszel, a minden jókkal telt vályu mellől puritán hazafiságot elképzelni, bajos munka is. Szerk.)

— **A Nap a magyar ujságírás szenzációja.** Tessék elolvasni és feltétlenül meggyőződik róla, amint hogy azonnal konstatálni fogja azt is hogy A Nap a magyar közönség legharciasabb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések hű és törhetetlen szószólója. Főszerkesztő: Braun Sándor. Felelős szerkesztő: Haacsak Géza. Munkatársai: a magyar ujságírás kitűnőségei. Példányszáma amerikai ujságsiker: 155.000 példány naponként. Egy szám 2 krajcár. Előfizetési ár: egy évre 16 korona, fél évre 8, negyedévre 4 korona, egy hónapra 1 korona 40 fillér. Minden jó magyar fizessen elő A Nap-ra!

Közönség köréből*

A „Székely Udvarhely” c. lap közelebbi számai „Közigazgatás Ázsiában” cím alatt, bár nem vagyok közigazgató, lekötelező szívesseggel foglalkoztak személyemmel annyira, hogy maholnap híres legény leszek s bizonyára elfogom nyerni vagy a fizetetlen ideiglenes igazgatói állást, vagy a jövő században megüresedő almási kántori állomást.

Már egy fél éve keresem az igazságot s most egy 310 aláírasos Szabó Mózes személyében találja fel azt. Ugy jártam, mint az egykori cigány, aki bár felült rá, mégis faluról-falura kereste lovát. Tiszta igazság!... Eddig megették a farkasok a bárányokat Almáson, egyék meg most a bárányok a farkasokat. A mult évben elvitte a víz a falu felső végét, most én felfordítom a falut, hogy jövőben a falu alsó végét vigye el a patak. Így kvítek lesznek a lakosok, nem irigykednek egy másra. Hát nem ez az igazság? Ugy-e híres legény lettem? Nem igaz?!

Bizony azért megyünk a templomba Almáson Browning- és törősbottal, mert ezekkel tüntetve, biztosabban megtaláljuk az igazságot. A halottakat pedig azért nem temetjük el három napig, mert ugyis elég ideig ülnek a más világon. Hát nem ez az igaz?

Igazán mondja meg a tisztelt közönség nines-e igaza Szabó Mózesnek? Almáson van vagy 20 Szabó Mózes. Egyik t. éla, másik Orbán; egyik Dávid, másik Kurta s még tudj Isten miféle melléknévű. Azt ő nem teszi oda becsületes mellék névül: pl. Nagyajtai, vagy Groza s mi ítélet napig sem találjuk ki hogy vajjon melyik a sok közül s még csak nem is sejtjük, hogy kinek emeljünk kalapot a sok megtiszteltetésért. Így félnénk róla rosszat gondolni, avagy mondani is, mivel tudom mind a husz druzsám megharagudnék rám, találva érezné magát általam.

Ugyan mondja már az olvasó közönség! Hol az igazság, ha nem az én jóakaró druzsámnál? Mondja csak! Minek kell Krizának alma, ha kihullottak fogai s nines mivel rágni, minek kell feleség, ha már megvénült s még lakás is?! Ugyan! Nem elég ha fát oltott, fát nevelt, még meg is egye az almát rágalan? Nem igaz-e? Pokolba vele, nem őt szobás lakás és szép földött folyósó való az ilyen embernek! Nem?

Avilágért sem szólok semmi rosszat az én írótehetségekkel megáldott és megszentelt druzsámra!

Hanem kijelentem, hogy többé hírlapi polemiát éjszakai sötét alakokkal nem folytatok annál is inkább, mivel itt a független bíróság szavait fogjuk meghallani rövid idő alatt.

Homoródalmás, 1911. szeptember 23-án

Kiss Mózes,
ig. tanító.

* E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalett-modelt közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízhatóan azonnal megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken mint vevő résztvesz. Arany, brilliáns ékszerek, ezüst tárgyakat (főrt állapotban is) bármilyen összegre vásárol.

Dietrich Gyula ötvösmester. **Kolozsvárt.** Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol. Sürgőnyeim: **Dietrich** ékszerész Kolozsvár.

Síremlékek és lépcsőkövek Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton kőfaragómester üzletében kaphatók a legjutányosabban. Elvállal egyéb építéshez való munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szűreti kilátásokra való tekintettel ármérséklés.

Stoch Cogac gyógyyszer

Garantált valódi borpárlat. I. Szése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható

Hamisítástól védve van

Hirdetés

nincs forgalom! HIRDESEN tehát a Székely Udvarhelyben

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban gyári áron szállítanak Betegh Pál könyvnyomató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

Eladó ház. S. községben, határban, u. 2. sz. alatt 5 szobás ház szobák közül e a 3. B. v. eladó. B. v. eladó. B. v. eladó. B. v. eladó.

UNGHVÁRY JÓZSEF

SZŐLŐTELEPEN és GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN **CZEGLÉD (PESTMEGYE)**

Nagyobb mennyiségű **nemes gyümölcsfa-** csemete, bogyógyümölcsűek, vadoncok, kerti sövények, **sima és gyökerező szőlővesszők** stb. kaphatók. Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blonsok és gyermekruhák.

Kész aljak és kosztümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelyben egy legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára fél évre 5 K. Elterjelettségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvétel, leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkész, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMÜ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, díszitollszárak. Ironok, fekete, színe ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDÜ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramofon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és csörgők. Monogramok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, díszitintatartók, tollállványok, szivacs-eszecsze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomató-intézetéből Székelyudvarhelyt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.